

Տ. ՆԵՐՍԵՍ ԱՐՔԵՂԻՄԿՈՂՈՍ ՊՈԶԱՊԱՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ

(26 հունվարի 2003 թ.)

*Եթե խոսեն մարդկանց լեզուները և հրեշտակներինը,
բայց սեր չունենան, կնամանվեն մի պղնձի, որ հնչում
է, կամ ծնծղաների, որ դողանցում են»:*

(Ա Կորնթ. ԺԳ 1)

Պողոս առաքյալի՝ Կորնթացիներին գրած թղթի մեջ երբ սիրո մասին կխոսի առաքյալը, աստվածային սերը բացատրելու համար նժարի մեկ ափին կդնե աստվածային սերը և մյուս ափի մեջ՝ մարդոց և հրեշտակներու լեզուները խոսելու կարողությունը, որը, սակայն, առանց սիրո կնմանվի ծնծղայի դողանցի և կամ է՝ պղնձի ծայնի:

Կշեռքի մյուս ափին կավելացնե առաջին մտահանգումի կողքին հեղեղալը, որ եթե աշխարհի բոլոր գիտելիքները կարողանամ ամբարել և կյանքի բոլոր խորհուրդները կարողանամ իմանալ, մարգարեանալու շունչ ունենամ և հավաքը ունենամ մինչև իսկ լեռները շարժելու, սակայն սեր չունենամ՝ ոչինչ եմ: Երբորդ պարագան կավելացնե սիրո նժարի մյուս ափին՝ ասելով, եթե իմ ամբողջ հարստությունն աղքատներին բաժնեմ և իմ մարմինն այրվելու փամ, ոչ մեկ օգուտ չեմ ունենա առանց սիրո: Ի՞նչ է այս սերը, սիրելի հավաքացյալներ:

Աստվածաշունչը մեզ ասում է, որ Աստված սեր է, և Աստծո սիրո արգասիքն իր Որդու մարմնանալն էր և աշխարհ գալը՝ մարդեղությունը, որ մի քանի շաբաթ առաջ փոստեցինք մեր եկեղեցու մեջ: Հիսուսի ծնունդը Աստծո սիրո լավագույն պատուհն էր, որովհետև Աստված Ինքը սեր է, Իր Որդին էլ սեր է անկասկած կերպով: Այս մասին Պողոս առաքյալն ասում է, թե սերը չի նախանձի, չի հպարտանա, չի գոռոզանա, իրենը չի փնտրի, ընկերոջ անկումի վրա չի ծիծաղի, այլ նրա հաջողությանը խնդակից կլինի, կուրախանա և, ինչպես առաքյալն է ասում՝ սերը ողորմած է, գթասիրտ է և աշխարհի լույսն է:

Այդպես է, սիրելի հավաքացյալներ, որովհետև իր Որդին սեր է, սիրո Պարկեր է, որ աշխարհ եկավ և Իր աշակերտներից երկուսին առաքեց Հայաստան, որպեսզի աստվածային լույսը ճառագի մեր երկրի մեջ: Իր աշակերտներին հաջորդեցին եպիսկոպոսներ, բայց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը եղավ միակ անձնավորությունը, որ կարողացավ այդ սերը երկնքից երկիր իջեցնել և այս սուրբ փառաբը հիմնվեց Տիրոջ ոսկի մուրճի երեք անգամ զարկով և հրահանգելով Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչին, որ այսպեղ՝ հեթանոսական արքունիքի վրա, այդ, կառուցիր Իմ աղոթքի փունջը:

Ավանդությունն ասում է, որ Նոյ նահապետը երբ Արարարի բարձունքից ջրհեղեղի ավարտին իջավ Այրարարյան աշխարհ, նա եկավ այսպեղ՝ Վաղարշապատ քաղաք, որ գոյություն չունեի և հավանաբար միակ չոր հողն էր այսպեղ, և այսպեղ իր առաջին գոհաբանական աղոթքը մատուցեց Աստծուն: Այսպեղ իր գոհը մատուցեց՝ շնորհակալություն հայտնելով Աստծուն, որ ջրհեղեղից զինք և ամբողջ իր ընտանիքը, կենդանական աշխարհով

մեկ փապանի մեջ բովանդակելով, կարողացավ ազատել: Ավանդությունն ասում է, թե Նոյից հետո այս փեղը՝ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարի վայրը, գոհարան, աղոթարան դարձած է հեթանոս մեր նախնիների ժամանակ, և այդ իսկ պատճառով այսօրեղ արարուշան են կառուցել, որպեսզի այսօրեղ գոհեր մարտիկների այն ժամանակվա չաստվածներին: Բայց Աստված խորախորհուրդ է, ամեն բան նախօրոք գիտե և իր խորհրդով անհաս և անհասկանալի, կկառուցե վայրեր, որպեսզի ինքը ապագայում պիտի գա և բնակվի:

Այդպես էլ եղավ: Գրիգոր Լուսավորիչը, Տրդատ թագավորի՝ քրիստոնյա դառնալուց հետո, նրան մկրտելուց հետո, երբ Վաղարշապատ քաղաքի դաշտերի մեջ, հնձանների մոտ կաղոթեր գիշերները, ինչպես որ պատմիչն է ասում, թե կլուսացներ գիշերները աղոթքով, նրա աղոթքը միայն Հոփսիսյանց, Գայանյանց կույսերի և մյուս քրիստոնյա նահապետների հոգիների փրկության համար չէր, այլև ցանկությունը՝ տեսնելու աստվածային դեմքը Հիսուս Քրիստոսի: Եվ իր փափագը անկապար ջնասց:

Մի գիշեր երկնքի դռները բացվեցին, և Աստվածորդին հրեշտակների խմբով և օրհներգությամբ, փողերով, շեփոհներով իջավ այս վայրը, հաստատեց այս եկեղեցին, որ 1700 տարիներ ի վեր Հայ Եկեղեցվո առաքելական, առաքելաշավիղ մեր Եկեղեցվո կենտրոնն է, և այսօրեղ դարեր շարունակ քրիստոնյա ուխտավորներ, հայ ժողովուրդի զավակներ կամ օտարներ եկել են իրենց երկրպագությունն անելու, ինչպես Հիսուսի մատրի մեջ եղած ապարներ եկել են իրենց երկրպագելու Անոր առջև և իրենց ընծաները նվիրելու մանկացյալ փրկչին, այնպես էլ այսօրեղ եկան ուխտավոր մարդիկ և դարեր շարունակ, երևակայեցե՞ք՝ փասկոյո՞ղ դար շարունակ իրենց ընծաներն են մատուցում մեր Տիրոջ Իջման Սուրբ Մեղանի առջև:

Այսօր, երբ մեր Վեհափառ Հայրապետը հրահանգում է, որ 1700-ամյակը տոնվի այս տաճարի կառուցման, այս սրբատեղիի քրիստոնեացման, մենք խոնարհաբար գալիս ենք վերհիշելու մեր անցյալի պատմությունը և փառք տալու Աստուծո, որ Գրիգոր Լուսավորչին իր ինքնությունը և հավատքը ցույց տվեց և տակավին ցույց է տալիս պատմության ողջ ընթացքում:

Մենք, որպես ժողովուրդ, պետք է հպարտ լինենք որպես քրիստոնյաներ, քրիստոնեական հպարտություն՝ խոնարհության միջից ոչ թե արհամարհելով ուրիշներին, այլ հպարտ լինենք, որ ունենք եկեղեցական այսպիսի հարուստ ավանդույթ, այսպիսի ժառանգ, որ անկողոպտելի է երկնավոր գանձի նման, որ ո՛չ ուրիշները և ո՛չ էլ ցեղերը չեն կարող հասնել 1700 տարվա մեր պատմության ընթացքին: Ինչպիսի հորդաններ, թշնամիների բանակներ եկել և անցել են այսօրեղից, բայց բոլորի կզակները ջարդվել են Աստծո կամքի առջև:

Կուգե՞մ, որ ձեր մեջ այս գիտակցությունն արմատավորվի, հպարտ լինեք, որ Ս. Էջմիածինը ունենք, և Աստված բազում 1700 տարիներ շնորհե, որպեսզի մենք Իր լույսի ճամփան կարողանանք քայլել այս կյանքում և փառք տալ Միածին Որդուն Աստուծո: Թող Սուրբ Հոգու շնորհները բոլորիս հետ լինեն այժմ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն: